

Genealogie

langs Peel en Maas

ontdek jouw verhaal

Afdeling Land van Cuijk en Ravenstein
ngv-landvancuijkenravenstein.nl

Jaargang 33, april 2024 (92)

Land van Cuijk en Ravenstein

Opgericht 11 december 1978
actieve afdeling van de
Nederlandse Genealogische Vereniging
op de grens van Oost-Brabant en Noord-Limburg

AFDELINGSBESTUUR

Voorzitter / Afdelingsafgevaardigde
vacant

Secretaris

Piet Huvenaars
06 - 4437 8506
secretaris-lvc@ngv.nl

Penningmeester

Hens Borkent
0485-441497
penningmeester-lvc@ngv.nl

PR en communicatie

Sylvia Daamen-van Haare
06 -2004 4915
publicrelations-lvc@ngv.nl

Redactie / Facebook en Twitter

Maurice Roefs
redactie-lvc@ngv.nl

Genealogie langs Peel en Maas, jaargang 33 (april 2024)

Inhoudsopgave

- 3 - [Voorwoord van een bestuurslid](#)
- 4 - [Van de redactie](#)
- 5 - [Onze bijeenkomsten](#)
- 6 - [Noteert u alvast in de agenda?](#)
- 7 - [Jaarverslag over 2023](#)
- 9 - [Dien Cornelissen, haar levensverhaal](#)
- 13 - [Kwartierstaat Gerardina Maria Paulina Cornelissen](#)
- 17 - [Oorlogsboeven: alledaagse criminaliteit tijdens de oorlog](#)
- 19 - [Het kan verkereren...](#)
- 21 - [Amerika, America \(XXXI- van de Hei, deel 2b\)](#)
- 24 - [Viabundus](#)
- 25 - [Een bijzondere verschrijving rond geboorte en overlijden](#)
- 26 - [Het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging](#)
- 29 - [Pro-Gen, ondersteunend ook bij historisch onderzoek](#)
- 30 - [Pro-Gen, bijeenkomst regio zuid \(Wijchen\)](#)
- 30 - [Online lezing over Pro-Gen](#)

<https://www.ngv-landvancuijkenravenstein.nl>

<https://www.facebook.com/NGV.LvC>

I

F

Voorwoord van een bestuurslid

Silvia Daamen-van Haare

Normaal vindt u hier de tekst 'van de voorzitter', maar helaas is deze taak nog niet ingevuld.

Als ik het woord 'voorzitter' opzoek in Wikipedia, dan vind ik de volgende omschrijving: de voorzitter leidt het dagelijks bestuur van een organisatie. Dit doet hij samen met de secretaris en de penningmeester.

Een wat zware tekst, die niet bij ons afdelingsbestuur past! U denkt vast direct aan één keer per maand oeverloos vergaderen, maar niets is minder waar. We ontmoeten elkaar ongeveer 3-4 per jaar bij iemand van het bestuur thuis. Het meeste contact gaat via e-mail of WhatsApp. Misschien toch een overweging om uw bestuur bij te staan?

Ter ondersteuning van activiteiten zijn we ook op zoek naar leden die bereid zijn hand- en spandiensten te verrichten.

In het verleden hebben zich al enkele leden opgegeven en daar zijn we al heel blij mee. Binnenkort ontvangt u allen een mail, met de vraag wat u zou kunnen en willen betekenen voor onze afdeling. Een telefoongesprek is ook één van de mogelijkheden.

Zaterdag 16 maart jl. was de allereerste bijeenkomst van dit jaar: het was weer fijn om velen van u weer te mogen ontmoeten.

De opzet was een lezing annex workshop: tegelijk met de spreker de besproken informatie in de praktijk te brengen. Een combinatie die de aanwezige leden op de najaarsvergadering

van 11 november 2023 aangaven prettig te vinden, en iets wat we voor de volgende bijeenkomsten willen doorzetten.

Heeft u ideeën of onderwerpen voor een bijeenkomst, laat het dan a.u.b. weten.

Rest mij u nog enkele tips te geven:

- Neem eens een kijkje op de website 'geneaknowhow.net'. Paul Balm heeft deze website aan ons geïntroduceerd tijdens zijn lezing/workshop 16 maart jl. Ik vond het zéér verrassend wat deze site qua informatie te bieden heeft over Nederland en België. En de uitsplitsing van onze provincies, om nog sneller te kunnen schakelen. In mijn geval komen mijn voorouders bijvoorbeeld uit Noord-Brabant én Gelderland.
- En de NGV heeft de [NGV-academie](#) online gezet: het bevat bijvoorbeeld een lijst met alle lezingen die door de afdelingen worden georganiseerd. Ook wordt er gemeld waar u cursussen en workshops kunt volgen.

Voor de komende maanden wens ik u veel plezier met uw onderzoek. Heeft u vragen, schroom dan niet om contact te zoeken met het bestuur. Wij zijn er voor u!

Silvia Daamen-van Haare,
bestuurslid en PR.

Van de redactie

Maurice Roefs

Drie keer per jaar verschijnt het digitale afdelingsblad, in april, augustus en december. Drie keer per jaar een editie van telkens 32 pagina's (okay, 28, de vaste voor- en achterpagina's niet meegeteld).

In de loop van de jaren is er een aantal vaste rubrieken met daarnaast tal van andere meer 'losse' artikelen. Wat te denken van inmiddels 31 afleveringen in de serie *Amerika, America* van Willem Keeris, of de 27 bijdragen die het BHIC inmiddels met ons heeft gedeeld.

Ondanks dat, heb ik als redactie al vaker aangegeven dat het soms best spannend is om te komen tot een complete (32 pagina's tellende) editie omdat veel van de kopij van eigen hand is en het aanbod vanuit de leden/lezers vaak wat minder is dan wenselijk... Hoe anders is het deze keer!

'*Het kan verkeren...*', dat is niet alleen de titel van een van de ingezonden artikelen maar ook mijn reactie toen ik bezig was met de voorbereiding van deze editie.

Want eerdere oproepen voor kopij hebben ertoe geleid, dat er zowaar een klein voorraadje is gegroeid (dank-je-wel!). De bodem voor de editie van augustus 2024 is daarmee dus al gelegd.

Een belangrijk deel van deze editie is weggelegd om stil te staan bij Dien Cornelissen. Op 8 mei 2024 is het 100 jaar geleden dat zij werd geboren in Oploo.

Haar naam zal velen in het Land van Cuijk bekend in de oren klinken, zij was maatschappelijk zeer betrokken en wist zowel lokaal, provinciaal én landelijk haar sporen achter te laten. Een leven vol politiek en bestuur, maar vooral oog en oor voor de medemens.

Behalve aandacht voor haar levensverhaal is ook de kwartierstaat aan haar gewijd.

Oorlog lijkt een beetje een rode draad in deze editie. Als achtergrondinformatie bij de komende lezing van 13 april a.s. (*Mijn NSB-opa*), is een artikel samengesteld over het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging.

Een voor velen wellicht nog niet zo'n bekende bron voor genealogisch onderzoek, maar wel een heel belangrijke want in 2025 wordt alle hierin opgenomen informatie over (vermeende) foute Nederlanders openbaar (én niet onbelangrijk doorzoekbaar). Wie weet leidt dit binnen uw familie nog tot een bijzondere onthulling?!

In de bijdrage van het al genoemde BHIC een voorbeeld van een verschrikkelijke kwestie uit 1917 waaruit blijkt dat de reguliere criminaliteit ook in oorlogstijd 'gewoon' doorgaat..

De redactie is en blijft benieuwd hoe u het afdelingsblad ervaart. Voldoet het aan de verwachtingen? Mist u dingen? Laat het weten via redactie-lvc@ngv.nl

Onze bijeenkomsten

Toegangsbeleid bijeenkomsten

Het afdelingsbestuur hanteert het volgende beleid bij de bijeenkomsten die door de afdeling worden georganiseerd.

Toegang voor NGV-leden

Mensen die lid zijn van de NGV en als zodanig ook in de landelijke ledenadministratie staan opgenomen hebben gratis toegang tot de bijeenkomsten.

Toegang voor niet-leden

Voor niet-leden geldt een entree van drie euro (€ 3,00) per bijeenkomst.

Bijeenkomsten met anderen

Afwijkingen van het voorgaande zijn mogelijk. Is dit het geval dan wordt dit expliciet vermeld bij de betreffende lezingen/ bijeenkomsten.

Heeft u genealogische vragen?

Bij de afdelingsbijeenkomsten is de deur van de zaal een half uur tevoren open.

Gedurende deze 30 minuten staan de aanwezige bestuursleden voor u klaar voor advies en het beantwoorden van uw genealogische vragen.

Zaterdag 13 april 2024 - lezing én jaarvergadering

> Partycentrum 'De Bond'

Beversestraat 18, 5431 SH Cuijk

0485-312 797

op enkele minuten loopafstand van het NS-station

> **aanvang 14:00 uur** (zaal open 13:30 uur)

Deel 1 - Lezing

Mijn NSB-opa

door: Paul Strack van Schijndel

Dit najaar en het komende voorjaar staan we in Nederland stil bij de beëindiging van de Tweede Wereldoorlog. Zoals in iedere oorlog zijn er altijd mensen die, op ideologische gronden, voor eigen gewin of misschien zelfs om redenen van lijfsbehoud, de bezettende macht in meer of mindere mate helpen.

Wat doe je als je hoort dat jouw opa in de tweede wereldoorlog NSB'er was? Wat doe je als je vervolgens in het Nationaal Archief inzage krijgt in vuistdikke niet-openbare dossiers? Wat doe je als je vindt dat dit verhaal verteld moet worden?

Spreeker Paul Strack van Schijndel schreef er een boek over: *Mijn NSB-opa*. Het schrijven aan *Mijn NSB-opa* combineerde hij met zijn werk als docent SPECO Sportcommunicatie bij Fontys te Tilburg.

Tijdens de lezing neemt Paul van Strack Schijndel ons mee in

een zoektocht naar het NSB-verleden van familieleden maar ook een reis die vader en zoon tot elkaar brengt.

De lezing wordt mogelijk ook voor anderen actueel wetende dat de archieven van de bijzondere rechtspleging in 2025 openbaar worden gemaakt.

De onderzoekservaring van de inleider kunnen dan ook gebruikt worden door anderen die, mogelijk aangespoord door het in 2025 openbaar worden van de archieven, verhalen uit de eigen familiekring willen gaan onderzoeken.

Op [pagina 26 e.v.](#) is meer informatie te vinden over de site www.oorlogvoorderechter.nl.

Noteert u alvast in de agenda ? Zaterdag 11 mei 2024

Dan staat alweer de laatste bijeenkomst voor de zomervakantie gepland.

De bijeenkomst wordt gehouden als workshop waarbij de (digitale) kaartenbakken van Wim Jaegers centraal staan.

Een uitnodiging met meer uitleg over de opzet van deze middag wordt nog via een separate mail naar de leden van de afdeling gestuurd.

Houdt dus uw e-mail in de gaten!

Deel 2 - Jaarvergadering

Na afloop van de lezing vindt de jaarvergadering plaats.

De agenda van deze vergadering luidt als volgt:

1. Opening
2. Vaststellen van de agenda
3. Ingekomen stukken en mededelingen
4. Vaststellen van de notulen van de vergaderingen van 29 april 2023 en 11 november 2023
5. Jaarverslag over 2023 (zie [pagina 7 e.v.](#))
6. Financieel verslag (mondelijke toelichting)
7. Bespreking AV 20 april 2024 en aanwijzen afgevaardigde
8. Bestuursverkiezing
9. Rondvraag
10. Sluiting

Toelichting - bij agendapunt 4

De verslagen van beide vergaderingen staan opgenomen in de afdelingsbladen van april 2023 (editie 89) en december 2023 (editie 91).

Toelichting - bij agendapunt 7

Op zaterdag 20 april a.s. wordt in Odijk de landelijke Algemene vergadering van de NGV gehouden. De agenda en stukken zijn voor leden (na inloggen!) in te zien en te downloaden via de landelijke site van de NGV.

Toelichting - bij agendapunt 8

In 2024 is Hens Borkent aftredend als bestuurslid. Hij stelt zich verkiesbaar. Andere leden die zich kandidaat willen stellen, kunnen hun interesse kenbaar maken bij het bestuur.

Jaarverslag over 2023

Bestuursleden

Arno Coopmans, voorzitter	afgetreden 29 april 2023
Piet Huvenaars, secretaris, CALS	aftredend 2025
Hens Borkent, budgethouder	aftredend 2024
Silvia Daamen-van Haare, PR	aftredend 2025
Maurice Roefs, redactie	gekozen 29 april 2023

Bestuursvergaderingen

Het bestuur kwam vier keer bijeen: 28 maart; 29 augustus; 30 oktober; 14 november. Daarnaast vindt overleg plaats via e-mail en een onderlinge Whatsapp-groep.

Ontwikkeling ledental (telkens per 31 december)

2021	136
2022	127
2023	135

Oorkondes 40-jarig lidmaatschap

Een aantal jaar geleden heeft het hoofdbestuur van de NGV het besluit genomen om trouwe leden (bij 40 jaar lidmaatschap) een vorm van eerbetoon te geven, in de vorm van een oorkonde. Dit jaar viel deze eer te beurt aan Arnold Josemanders en secretaris Piet Huvenaars.

Laatstgenoemde kreeg de oorkonde in persoon uitgereikt tijdens de jubileumbijeenkomst op 9 december (zie hierna). Eerstgenoemde is de oorkonde per post toegestuurd. Behalve de oorkonde is beide jubilarissen vanuit de afdeling een kleine

attentione gegeven om hen gelijktijdig te bedanken én te feliciteren met het bereiken van deze bijzondere mijlpaal.

Ledenvergadering 29 april en 11 november

- 29 april 2023 (voor verslag zie afdelingsblad 90, augustus 2023)
Op de Jaarvergadering van 29 april is Arno Coopmans aftredend en niet meer herkiesbaar. Arno is medeoprichter van deze afdeling en we zijn hem veel dank schuldig. Een opvolger is niet gevonden, zodat de functie van voorzitter vacant blijft.

Wel is de redacteur van het Mededelingenblad Maurice Roefs bereid om toe te treden tot het bestuur, als hij dezelfde taak (redactie) mag blijven uitvoeren. Hij wordt onder applaus in het bestuur gekozen.

Omdat Arno Coopmans ook vele jaren onze afdeling vertegenwoordigde bij de Landelijke NGV-vergaderingen, is er ook een vacature als afdelingsafgevaardigde. Gelukkig meldde zich een van de leden, die namens onze afdeling de AV wilde bijwonen.

- 11 november 2023 (voor verslag zie afdelingsblad 91, december 2023)

Op de najaarsvergadering van 11 november wordt de kritieke situatie van het bestuur besproken met de aanwezige leden. Dat levert geen nieuwe bestuursleden op, maar wel opbouwende kritiek en het aanbod om mee te werken aan losse

projecten. Het bestuur gebruikt de komende tijd om na te denken over de toekomst van de afdeling.

Genealogische dag

De genealogische dag op 18 maart in Cuijk was breed opgezet met voldoende onderwerpen en lezingen/workshops. Zo'n 25 standhouders waren actief. Maar het aantal bezoekers bleef achter bij de verwachtingen. Blijkbaar is dit niet (meer) het concept waar onze leden op zitten te wachten.

45-jarig bestaan van de afdeling

Op zaterdag 9 december 2023 vierde de afdeling Land van Cuijk en Ravenstein haar 45-jarig bestaan. Dat vond plaats in Cuijk, de plaats waar het hele Land van Cuijk zijn naam aan te danken heeft. We waren in de gelukkige omstandigheid dat een van de oprichters van de afdeling, Arno Coopmans, daar samen met zijn vrouw bij aanwezig kon zijn.

Het bestuur had besloten om er een aangeklede normale bijeenkomst van te maken. De basis werd dan ook gevormd door een lezing over Geneanet. De aankleding bestond uit het feit dat ieder lid een introducé mocht meenemen en dat ze behalve koffie of thee met een appelflap ook nog twee consumptiebonnen kregen.

De middag werd geleid door Maurice Roefs, onze redacteur, vanwege het feit dat de post van voorzitter sinds april jl. vacant is. In een toespraakje sprak Maurice Roefs de verwachting uit dat alle aanwezigen elkaar over 5 jaar zouden terugzien bij het 50-jarig bestaan van de afdeling. Daar gaan we voor!

Social media, (landelijke) website en afdelingsbibliotheek

De afdeling is beperkt actief op Facebook en WhatsApp. De

lezingen en andere activiteiten worden er op aangekondigd. De website van de landelijke NGV is in de afgelopen periode steeds beter toegankelijk en bruikbaar geworden. Daar is ook onze afdelingssite te vinden.

De bibliotheek is nog steeds beperkt toegankelijk. De boeken zijn tijdelijk opgeslagen in het archief van het Sint Catharina Gasthuis in Grave. Er is inmiddels wel een nieuwe inhoudsopgave gemaakt.

Uitslag lustrum prijspuzzel

Onderdeel van de hiervoor genoemde bijeenkomst op 9 december was een puzzel (1e prijs – Willem Keeris; 2e prijs – Annelies van den Boom en 3e prijs – Willy Lourenssen).

Overzicht van lezingen/bijeenkomsten in 2023 (tussen haakjes de locatie en -indien bekend- het aantal deelnemers)

- 21 januari 2023 (Mill, ca. 20): *Heraldiek en genealogie* door Ren e Vroomen;
- 25 februari 2023 (Cuijk, 23): *Werkbijeenkomst*;
- 18 maart 2023 (Cuijk, 46): *Genealogische dag*;
- 29 april 2023 (Mill, 16): Twee korte lezingen door Hens Borkent (*Voogdijboeken stad en ambt Gennep*) en Piet Huvenaars (*Levensboeken voor mensen met dementie*), aansluitend de jaarvergadering
- 11 november 2023 (Cuijk, 13): Twee korte lezingen door Hens Borkent (*Sterven en statistiek*) en Maurice Roefs (*Genealogie en privacy*), aansluitend de najaarsvergadering;
- 9 december 2023 (Cuijk, 32): stilstaan bij het 45-jarig bestaan van de afdeling met o.a. lezing over *Geneanet* door Wim Deckers.

Dien Cornelissen, haar levensverhaal

Op 8 mei 2024 is het 100 jaar geleden dat Dien Cornelissen werd geboren in Oploo. Haar naam zal velen bekend in de oren klinken, zij was maatschappelijk zeer betrokken en wist zowel lokaal, provinciaal én landelijk haar sporen achter te laten. Een leven vol politiek en bestuur, maar vooral oog en oor voor de medemens. Hierna haar levensverhaal zoals opgetekend door haar petekind.

Het gezin Cornelissen in 1931; Tonny, Rieky en Herman zijn nog niet geboren

De kindertijd (1924-1938)

Dien Cornelissen is geboren op 8 mei 1924. Ze was het vijfde kind uit een groot katholiek gezin met dertien kinderen.

Na de lagere school ging Dien naar de Mulo in Schijndel, bij de

Hanny Willems-Cornelissen

nonnen op kostschool. Na het eerste jaar mocht ze al door naar het derde jaar. Ze kreeg veel extra vakken. Ze was 14 toen ze met diploma de school verliet. De nonnen hadden haar graag voor de Kweekschool behouden, maar dat wilde ze niet, ze wilde geen onderwijzeres worden.

Oploo 1933 - Schoolfoto
v.l.n.r. Johan, Dien, Maria en Cor

Werken aan huis

Haar vader was in 1933 ambtenaar van het Ministerie van Landbouw geworden en had kantoor aan huis. Aanvankelijk voerde hij de Landbouwcrisiswet uit: kleinere boeren moesten zich laten registreren en werden door de overheid ondersteund. Het ging heel slecht met de boeren in die tijd, de producten brachten nauwelijks geld op. Vanuit het Ministerie van Landbouw werd ondersteuning op plaatselijk niveau georganiseerd. Daar werden kleine boerenbedrijven geholpen door het verstrekken van bonnen voor goedkopere grondstoffen, vergunningen voor kunststoffen zoals kalk en stikstof en het verlenen van subsidies. Het kantoor was aan huis en het loket was in de gang. Dien en haar zus Annie gingen in 1939 samen bij hun vader op kantoor werken.

Dien deed de administratieve taken: ze hield lijsten bij en schreef bonnen uit. In 1942 stierf vader aan astma.

Normen en waarden

Vooraf van hun moeder kregen de kinderen Cornelissen mee dat ze iets moesten afmaken en dat ze anderen moesten helpen. Tijdens de bombardementen in Nijmegen in februari 1944 kwam de vraag om plaatsen te regelen voor de kinderen die daarbij hun ouders verloren hadden. Op de fiets ging Dien toen families af. Zo hebben ze 15 kinderen kunnen plaatsen. Toen is haar interesse voor het maatschappelijk werk ontstaan.

De Oorlogstijd

In mei 1940 vertelde vader Cornelissen dat de Duitsers in aantocht waren. Iedereen moest het huis uit en waardevolle spullen en documenten werden meegenomen.

Dien is één keer meegenomen door de Duitsers, zij is toen een stukje verderop bij de handwijzer weer vrijgelaten. De oorlogstijd was een beklemmende tijd. "Voor velen is angst de grootste frustratie van een oorlog, de voortdurende angst en zorg dat je gepakt wordt en het onderlinge vertrouwen dat ondermijnd werd." Er was ook veel onwetendheid, er waren nauwelijks verbindingen. Dien herinnerde zich nog dat er dagen waren dat ze telde hoeveel militairen vertrokken en vervolgens terug kwamen uit Overloon. "Je wordt een ander mens door de oorlog," vertelde Dien.

Maatschappelijk werk

Dien was altijd begaan met mensen die het slechter hadden. Daarom wilde ze graag de school voor maatschappelijk werk gaan doen. Ze is daarvoor naar Sittard gegaan, maar daar kreeg ze te horen dat ze te jong was en geen middelbare opleiding had. Ze kreeg het advies eerst de tweejarige opleiding tot bibliothecaresse te volgen. Mulo A en B was niet genoeg. Dien was daar teleurgesteld over, vooral omdat na de oorlogsjaren iedereen middelbare schooldiploma's heeft gekregen zonder examen te hoeven doen (het zogenoemde Londens diploma).

Op een gegeven moment hoorde ze dat ze in Den Bosch maatschappelijk werksters zochten voor de oorlogsslachtoffers. Dien werd daar direct aangenomen, maar moest wel twee maanden stage lopen. Daarnaast volgde ze een opleiding op zondag en maandag in Vught. Haar werkgever gaf toestemming, als ze er maar voor zorgde dat haar werk af was. Dien werkte bij het Districtsbureau Verzorging Oorlogsslachtoffers, regio Oost-Brabant. Later heeft Dien zelfs nog les gegeven in rapporteren aan de hogere verpleegstersschool in Nijmegen. In 1948 is de zorg voor oorlogsslachtoffers overgedragen aan de gemeenten.

Van 1948 tot 1956 werkte Dien bij de Stichting Maatschappelijk Werk ten Plattelande, werkgebied Boxmeer en Oeffelt.

Omdat de opleiding die Dien in Vught gevolgd had geen erkenning had, volgde ze van 1953 tot 1956 veiligheidshalve ook de inservice opleiding aan de sociale academie in Eindhoven op dinsdagavond en zaterdag.

Het gezin Cornelissen in de jaren '50 - Achter v.l.n.r. Tonny, Cor, Maria, Paul, Herman, Mien, Johan, Piet; voor v.l.n.r. Trees, Dien, moeder Cornelissen, Annie en Rieky

In april 1956 werd Dien districtsmaatschappelijk werkster bij het Diocesaan centrum met als opdracht het maatschappelijk werk en de gezinszorg te professionaliseren en privatiseren. Ze moest daarvoor een rijbewijs hebben, dat ze snel in vier maanden gehaald heeft, na een keer gezakt te zijn. Het district strekte zich uit van Oss tot Someren en het Land van Cuijk. De armen- en gezinszorg werden verder geprofessionaliseerd.

Jeugdwerk

Pater Gerlach was adviseur van de gezinszorg in Boxmeer. Hij vroeg Dien in 1950 of ze belangstelling had voor de jeugdbeweging omdat ze goede leidsters nodig hadden. Dien reageerde enthousiast en volgde een cursus van vier zaterdagmiddagen. Daarna was ze leidster van de Gidsen.

Ook hier was ze al snel op hoger niveau actief en werd ze

'assistent-districtscommissaresse' voor de gidsenleidsters in het Land van Cuijk. Het jeugdwerk liet haar niet los en zo organiseerde ze bijeenkomsten met de leiders en leidsters en kwam in het Land van Cuijk het eerste gesubsidieerde jeugdwerk tot stand.

Politiek: aanloop

In 1958 waren er gemeenteraadsverkiezingen in Boxmeer. Er werd een lijst Vrije Beroepen samengesteld. Dien was geïnteresseerd en ze bezocht de politieke bijeenkomst waar de lijst werd samengesteld.

Ze zat achter in de zaal van hotel Het Rad naast dokter Van Gastel en Wiet Vrenken, op een bankje als 'drie rebellen'. Toen de lijst werd samengesteld stond Van Gastel er op dat er ook vrouwen in de Raad moesten komen. "De voorzitter zei: 'die zijn er niet', waarop Van Gastel riep: "Naast mij zit er één, dat is een goeie!" Resultaat was dat Dien als derde op de lijst kwam na Groenewoud (distributeur van Calvé Delft) en Van Uden (jurist). Verwachting was dat de lijst nooit meer dan één zetel zou halen.

Resultaat was dat ze evenveel stemmen kreeg als de nummer 2, van Uden, allebei 100 stemmen. Van Uden is toen als raadslid benoemd. Na vier weken belde burgemeester Nolet met de mededeling dat Groenewoud, de nummer 1 van de lijst, zijn geloofsbrieven niet had ingestuurd. Hij verbleef langere tijd in Italië. Dien heeft toen het raadslidmaatschap geaccepteerd.

Politiek: Gemeenteraad

Dien was de eerste en enige vrouw in de elf leden tellende gemeenteraad van Boxmeer. Burgemeester Nolet moest er aan

wennen om 'meijffrouw en mijne heren' te zeggen. Politiek is mensenwerk.

Bij het maatschappelijk werk had Dien veel voordeel van haar raadslidmaatschap. Om het maatschappelijk werk verder te professionaliseren binnen gemeenten, gaven burgemeesters aan dat zij wel wilden, maar dat de Raad het tegenhield. Het feit dat Dien zelf in de raad zat, opende deuren.

Dien heeft rond 1960 de politieke partij: 'Gemeentebelangen' opgericht. Ze deed dit samen met psycholoog Sjef Knubben en Jan Oostlander (die in de directie van de Steenfabriek in Oeffelt zat). Ze vormden een sterk trio. Ze bereidde de vergaderingen goed voor met Sjef en Jan en genoot van de stevige discussies. Daardoor kwam ze beslagen ten ijs in de raad.

In 1962 kreeg 'Gemeentebelangen' één zetel. Later, in 1966, kregen ze drie zetels en zaten zowel Dien als Sjef en Jan in de raad.

In 1962 leek Dien wethouder te worden. In een besloten vergadering over het nieuwe college zeiden 11 van de 13 raadsleden dat ze op Dien gingen stemmen. Maar er was die nacht een beraad bij Jan Hutten, bijgenaamd 'de communist'. Daar werd anders besloten. Men vond dat je je niet aan je belofte hoefde te houden en dat Boxmeer een daar geboren en getogen wethouder zou moeten hebben en dus niet iemand uit Oploo! De dag daarop, tijdens de gemeenteraadsvergadering, feliciteerde burgemeester Mol Dien: 'alvast gefeliciteerd Dien', fluisterde hij. Maar Dien, die al aanvoelde dat het anders zou gaan lopen zei: 'Nee, het gaat niet door.' En zo gebeurde het: twee Boxmeerse heren, Jan de Winter en Jan Kersten werden wethouder.

Politiek: Provinciale Staten en Eerste Kamer

Vlak voor de perikelen rond het wethouderschap werd Dien gebeld door de heer Bellemakers uit St. Anthonis. Hij vroeg of zij in de Provinciale Staten zou willen. Dien werd lid van de KVP en belandde op 3 juli 1962 in de Brabantse Staten. Daarvan is zij tot 4 juli 1978 lid gebleven. Destijds waren vooral wethouders en burgemeesters Statenlid. Haar keus voor de KVP stond nooit ter discussie: "Ik heb nooit getwijfeld aan mijn KVP-lidmaatschap. Met de PvdA kon ik het goed vinden, maar ik ben nog altijd overtuigd CDA-lid gebleven." In 1969 werd de Eerste Kamer uitgebreid.

Tot haar grote verbazing stelde het fractiebestuur van de Provinciale Staten voor om Dien in de Eerste Kamer zitting te laten nemen. Tot dan toe waren twee professoren vanuit Brabant afgevaardigd. Men wilde graag een Brabantse vrouw in de Eerste Kamer. Ook haar enige vrouwelijke KVP-collega [Miet van Puijenbroek](#) zou hiervoor in aanmerking kunnen komen.

Hoed

Op de dag van de beëdiging (in 1969) in de Eerste Kamer ging Dien met haar moeder naar Den Haag. Omdat vele wegen waren afgezet had zij een groot blauw papier gekregen dat bevestigd moest worden op de voorruit van de auto. Daarmee kreeg ze toestemming om wel door die straten te rijden in Den Haag. "Moeder had de grootste lol omdat ze overal doorheen mochten rijden." Ze parkeerde op het Binnenhof en meldde zich veel te vroeg bij de Eerste Kamer. Omdat ze niet wist of het gebruikelijk was om een hoed te dragen vroeg ze de bodes

16 Arnoldus Cornelissen (Cornelese) zn van Cornelis Cornelis (Linders) en Joanna Ardts Arnoldi * Samb.Hoek 28-10-1746 + Oploo 4-10-1815 tr. Oploo 28-4-1782	17 Johanna Willems (Rijnen) dr van Willem Willems Reijnen en Maria Egbers Willems * Oploo 31-3-1755 + Samb.Hoek 29-8-1826	18 Petrus Teunissen zn van Henricus Teunissen en Christina Petri Hogaerts * Oploo 28-8-1759 + Oploo 27-2-1815	19 Hendrina Derks Thijssen * Overloon 1760 + Sint Anthonis 12-3-1830	20 Joannes Dekkers/ Deckers zn van Jacobus Dekkers (Deckers) en Anna Maria Thijssen * Vierlingsbeek 12-2-1781 + Ledeacker 4-1-1866	21 Bartholina Bardoel (Bardoul) dr van Johannes Bardoel en Johanna van de Wey * Oploo 1786 + Oploo 8-12-1833	22 Paulus Vincentius van de Weijer zn van Wilhelmus van de Weijer en Wendelina Vink * Oploo 5-4-1778 + Oploo 28-12-1817	23 Johanna Wilbers (Welbers) dr van Johannes Wilbers (Welbers) en Anna Jaspers * Oploo 30-3-1787 + Oploo 3-2-1831	24 Jacobus Ronnes zn van Joannes Ronnes en Gertruda/ Gertrudis Cornelissen * Vierlingsbeek 21-9-1795 + Vierlingsbeek 25-1-1864	25 Maria Johanna Vermaseren dr van Gerardus Vermaseren en Maria Jansen (Jans) * Vierlingsbeek 3-2-1788 + Vierlingsbeek 20-12-1846	26 Johannes Vesters zn van Antoni Vesters en Josephina van Oort * Teeffelen 15-2-1812 + Boekel 25-3-1878	27 Henrica Slaets dr van Anthonie Slaets en Margaretha van den Boom * Gemert 23-5-1804 + Boekel 20-1-1871	28 Gerardus Thijssen zn van Wilhelmus Thijssen en Mechtildis Clabbers * SambEEK 28-10-1792 + Vierlingsbeek 16-1-1860	29 Gertruda/ Godefrida Thijssen/ Thijssen dr van Joannes Thijssen en Petronella Claessen * Helden 2-1-1800 + Vierlingsbeek 21-8-1870	30 Wilhelmus Derks zn van Joannes Derks en Maria Huijbers (Huberts) * Oploo 3-4-1794 + Maashees 5-10-1863	31 Aldegonda Broeks dr van Mathijs Petri Broeks en Maria Adams * Ledeacker 12-4-1792 + SambEEK 28-12-1835
8 Wilhelmus Cornelissen * Sambeeksche Hoek 2-6-1800 + Oploo 23-12-1878 tr. Sambeek 16-4-1836		9 Catharina Teunissen * Sint Anthonis 1-9-1801 + Oploo 29-6-1848		10 Jacobus Dekkers * Sint Anthonis 28-8-1811 + Sint Anthonis 2-2-1879 tr. Oploo 13-4-1839		11 Joanna van de Weijer * Oploo 25-5-1817 + Oploo 19-3-1885		12 Gerardus Ronnes * Vierlingsbeek 2-10-1826 + Venray 23-6-1906 tr. Boekel 17-5-1859		13 Antionetta Vesters * Boekel 11-7-1835 + Boxmeer 25-2-1911		14 Wilhelmus Thijssen * Vierlingsbeek 14-10-1823 + Vierlingsbeek 5-10-1891 tr. Vierlingsbeek 23-4-1864		15 Margaretha Derks * Sint Anthonis 17-9-1827 + Vortum-Mullem 22-1-1896	
4 Peter Cornelissen * Oploo 2-12-1839 + Oploo 7-7-1906				5 Johanna Dekkers * Oploo 4-2-1841 + Oploo 21-11-1900				6 Johannes Ronnes * Overloon 29-10-1862 + Vortum-Mullem 5-2-1939				7 Gerarda Thijssen * Vierlingsbeek 10-9-1865 + Vortum-Mullem 19-9-1901			
2 Johannes Cornelissen * Oploo 22-11-1885, + Oploo 23-6-1942					3 Antoinetta Margaretha Cornelia Ronnes * SambEEK 30-5-1894, + Boxmeer 20-1-1976										
1 Gerardina Maria Paulina (Dien) Cornelissen geboren Oploo 8 mei 1924, overleden Boxmeer 25 mei 2015										1 Samengesteld door Hanny Willems-Cornelissen					

Vervolg van pagina 12

Moeder hakte de knoop door: "kom Dien, we gaan een hoed kopen." En zo werd Dien, met hoed, beëdigd.

Combinatie van functies

Voor Dien waren de jaren vanaf 1969 tot 1972 bijzonder drukke jaren: ze combineerde vele functies: gemeenteraadslid, Statenlid, Eerste Kamerlidmaatschap, haar staffunctie in het maatschappelijk werk en ze volgde bovendien nog twee pittige voortgezette opleidingen casework en supervisor, die elk twee jaar duurden. Haar kamertje was blauw van de rook en haar moeder zei: 'Dat kan niet goed zijn'. Ze rookte toen sigaretten met een pijpje, zodat ze kon blijven typen onder het roken. Haar energie was tomeloos: één keer per maand naar de provincie, elke dinsdag naar de Eerste Kamer en om de 5 weken naar de raadsvergadering.

En dan nog een "gewone" baan: ze richtte de instellingen voor maatschappelijk werk op in verschillende gemeenten en begeleidde maatschappelijk werksters. De vergaderingen waren vooral veel avondwerk. Bovendien had ze veel profijt van de dubbelfuncties.

Politiek: Tweede Kamer

Het was ongebruikelijk om van de Eerste Kamer naar de Tweede Kamer te gaan. Maar toch solliciteerde Dien in 1971 naar een plaats op de lijst voor de Tweede Kamer. Ze was nummer zestien op de lijst en kwam in eerste instantie niet in de Tweede Kamer. Toen ze op Prinsjesdag op de publieke tribune naar de aanbieding van de Miljoenennota luisterde, werd bekend gemaakt dat Tjerk Westerterp die morgen

benoemd was tot staatssecretaris en dat in zijn plaats G.M.P. Cornelissen in de Tweede Kamer kwam.

Dien heeft haar baan in Den Bosch vervolgens opgezegd. Eind 1972 viel het kabinet Biesheuvel II en kwamen er nieuwe verkiezingen. Dien werd niet herkozen. De kabinetsformatie duurde een half jaar, toen dit rond was bleek wederom de plaats van Tjerk Westerterp vrij te komen omdat hij minister van Verkeer en Waterstaat werd. Daardoor kwam Dien alsnog in de Tweede Kamer en bleef daar tot juni 1986. In 1982 had ze al aangekondigd dat dat haar laatste periode in de Tweede Kamer zou worden.

In de Tweede Kamer leerde ze vooral tactisch en strategisch opereren: "als je woordvoerder was van de fractie moest de fractie natuurlijk wel van je standpunten op de hoogte zijn." Het was veel lezen en je in veel zaken verdiepen. Dien was al die tijd wekelijks vier dagen in Den Haag.

Augustus 1981: Dien in gesprek met Ruud Lubbers

Vicevoorzitter Tweede Kamer

Dien was enige jaren (van 1980 tot 1986) vicevoorzitter van de Tweede Kamer. De voorzitter Dick Dolman gaf aan dat hij de avondvergaderingen niet wilde voorzitten, dus dat mocht Dien

Februari 1982: Dien zit voor tijdens de begrotingsbehandeling voor Economische Zaken en (mei 1985) haar ontmoeting met de paus

doen. Ook waren er andere activiteiten waarbij Dien hem mocht vervangen, zo heeft zij bijvoorbeeld paus Johannes Paulus II ontmoet.

Ten tijde van de totstandkoming van de abortusregelingen ontving Dien ook dreigbrieven. "Ik was door mijn

praktijkervaring in het maatschappelijk werk ervan overtuigd dat er regelingen moeten zijn om abortus in noodsituaties toe te passen, bijvoorbeeld bij verkrachting van minderjarigen, mits er bedenktijd in acht wordt genomen. Zo is het nu ook geregeld sinds 1981."

Inzet voor de ouderen

In 1978 nam Dien afscheid van de Provinciale Staten. Bij haar laatste vergadering diende zij een motie in om te komen tot een provinciale welzijnsraad voor ouderen. Hierin zouden alle instellingen die zich inzetten voor de ouderen in Brabant vertegenwoordigd moeten zijn om beleid en activiteiten op elkaar af te stemmen. De motie werd met algemene stemmen aangenomen en prompt werd Dien gevraagd om voorzitter te worden van deze raad. Maar dat wilde ze niet doen, ze had het niet opgericht "om een mooi bedje voor mezelf te spreiden." Toen men bleef aandringen gaf Dien aan dat, als ze steun kreeg, ze het voor één jaar zou willen doen. Uiteindelijk werden het tien jaren, die afgesloten werden met een penning van de provincie.

Vóórdát Dien afscheid nam wilde ze graag een leerstoel voor ouderenbeleid oprichten. Die leerstoel bestaat nog steeds. Dien is van 1992 tot eind 2001 voorzitter geweest van het bestuur van de Stichting Bijzondere Leerstoel Ouderenbeleid.

Na de verkiezingen in 1986 ging Dien op vakantie naar Canada om er met zus Annie een rondreis te maken. Toen ze terugkwam, stond, tot Diens verbazing, Hannie van Leeuwen op het vliegveld. Hannie vroeg of Dien haar wilde opvolgen als voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Verpleeghuis-

zorg. Dien gaf aan dat ze dat niet fulltime wilde doen. Dat bleek mogelijk, ze heeft vervolgens de functie tot 1993 vervuld. Ze voerde overleg met besturen van verpleeghuizen, de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuiszorg, de Nederlandse Vereniging van Gehandicaptenzorg en Nederlandse Vereniging van Psychiatrische zorg. Haar ervaring in de politiek zorgde ervoor dat zij wist hoe ze het Haagse spel moest spelen voor de verpleeghuiszorg. Dien heeft zich onder meer hard gemaakt voor meer privacy in verpleeghuizen en meer personeel en voorzieningen. Bij haar afscheid werd de 'Dien Cornelissenprijs' uitgereikt voor het beste initiatief voor verbetering van privacy in verpleeghuizen.

Het ouderenbeleid bleef Dien boeien: als voorzitter van het Comité Nationale Dag van de Ouderen mocht ze in 1998 naar New York om de opening van het Internationale jaar voor de ouderen bij te wonen. Ze overhandigde aan Kofi Annan een "wensenkaart" van ouderen in Nederland, die werd gevolgd door een hartelijke omhelzing.

Tot slot

De tuin

Rode draad door de vrije tijdsbesteding in het leven van Dien is de tuin. Van jongs af aan in Oploo werd ze geboeid door de aarde en het bewerken daarvan. Toen ze in Boxmeer in de flat woonde ging ze toch nog wekelijks bij haar moeder de tuin doen. En op het moment dat ze haar huis aan de Sint Anthonisweg liet bouwen kreeg de tuin veel aandacht. Het was, naast lezen, puzzelen en reizen, een bron van ontspanning en vreugde voor Dien.

Betrokken bij Boxmeer

Ze heeft in Boxmeer vele bestuursfuncties vervuld: van het ziekenhuis tot en met de carnavalsvereniging, waar ze als enige vrouw in het Senatorencollege zat. Ook heeft ze de Vrienden van het Heiligbloedgilde opgericht. Deze club mensen regelt dat er genoeg financiën zijn om het Gilde in Boxmeer te laten voortbestaan. Op haar 85ste verjaardag zorgde het Gilde voor een indrukwekkend optreden, buiten bij Hotel Riche.

Dien Cornelissen overleed op 25 mei 2015 te Boxmeer. Op pagina 13 van deze editie is haar kwartierstaat opgenomen.

Oorlogsboeven: alledaagse criminaliteit tijdens de oorlog

Marilou Nillesen (BHIC)

Tijdens de Tweede Wereldoorlog schoten de criminaliteitscijfers de hoogte in, vooral voor diefstal en andere vermogensdelicten. Niet alleen mensen met een vooroorlogs strafblad maakten zich hieraan schuldig, ook voorheen 'nette' burgers. Sommigen van hen voelden zich door de bezettingsomstandigheden gedwongen om te stelen, anderen maakten misbruik van de situatie.

Op basis van procesdossiers en vonnissen van het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) en het Noord-Hollands Archief geeft Jan Julia Zurné, universitair docent Politieke Geschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen, een inkijkje in de levens, ervaringen en motivaties van oorlogsboeven.

In het kader van het onderzoek van Jan Julia dook onder andere historicus Stef Roovers in de procesdossiers. Hij trof het tragische verhaal van Johanna uit Mill. Geboren op 14 juli 1898 als dochter van Johannes en Ardina. In haar jeugd trok Johanna met haar familie van plaats naar plaats en in maart 1917 streken zij neer in Lieshout. Het leek erop dat zij daar een rustig leventje leidden, maar in december 1917 kwamen hun levens op zijn kop te staan.

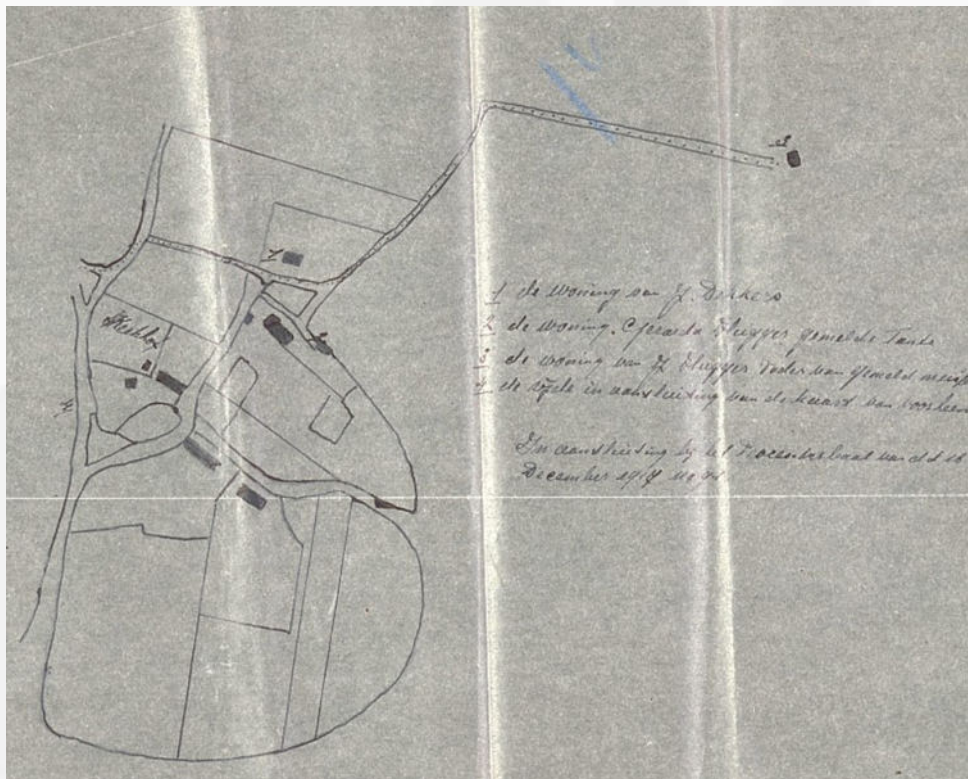
Want op de ochtend van 13 december 1917 wordt er op de deur geklopt. De moeder van Johanna doet open. Voor haar staat een kleine man van rond de 1 meter 65 met donker haar. Het

blijkt een koopman uit Helmond te zijn die graag zijn fiets bij het huis wil neerzetten. Ardina vindt dit goed en de man trekt er met zijn koopwaar op uit.

Om tien uur diezelfde ochtend stuurt Ardina haar dochter op pad over de landweg door de akkers naar de woning van De Leest om vlees te halen. Ter hoogte van het huis van de familie Dekkers loopt Johanna de koopman tegen het lijf. Tot haar grote schrik biedt de man haar tien gulden en een jak (een bovenkledingstuk voor vrouwen) aan om samen met hem het bos in te "duiken". Johanna weet niet hoe snel ze dit moet weigeren en gaat er gauw vandoor.

Op de terugweg naar huis ziet Johanna de koopman in de akkers staan. In de omgeving is verder niemand te bekennen. De man wenkt en roept dat ze moet komen, want hij heeft een gloednieuw jak speciaal voor haar. Naïef als Johanna is, stapt ze van de landweg de akker op en loopt naar hem toe. Daar *"greep hij naar mijne beenen, ik schopten naar hem bijna mijn klomp uit (...), toen greep hij mij met mijne handen (...), hij draaiden mij op mijn rug", vervolgens verkracht de man Johanna. Ze roept niet om hulp "om dat ik dat niet kon om dat hij zijne hand op mijne mond hield en ik was ook te veel verschrokken"*, zo zal ze later verklaren.

Na deze afschuwelijke gebeurtenis vlucht Johanna naar het huis van haar tante waar naartoe de man haar achtervolgt. Als

Tekening van de omgeving met alle belangrijke locaties uit het verhaal van Johanna, afkomstig uit het proces-verbaal

Na deze afschuwelijke gebeurtenis vlucht Johanna naar het huis van haar tante waar naartoe de man haar achtervolgt. Als Johanna niet veel later thuiskomt, ziet ze er verschrikt uit. Haar haren zijn verward en haar kleren zijn vuil. Ze spreekt nauwelijks. Dit komt doordat de dader zo brutaal is door niet veel later langs te komen en uren te blijven zitten. Pas als hij vertrokken is, raapt Johanna al haar moed bijeen en vertelt haar moeder wat er die ochtend gebeurd is. Op 16 december 1917

doet haar broer dan aangifte bij de rijksveldwachter.

Alibi en schoenafdruk

De rijksveldwachter en gemeenteveldwachter van Lieshout weten al snel een Wilhelmus op te pakken; iemand die al elf keer achter de tralies gezeten voor verschillende vergrijpen. Tijdens zijn verhoor ontkent hij stellig Johanna verkracht te hebben of in de akkers te zijn geweest.

Maar het net om deze dader sluit zich als zijn alibi vals blijkt te zijn. Ook een onderzoek naar de sporen in de akker is succesvol. De afstand tussen de knieafdruk en de schoenafdruk van de tenen, die in het zand zijn gevonden, komt in lengte overeen met de afstand tussen de knie en tenen van Wilhelmus. Met al deze bewijzen valt het doek voor de crimineel. Op 28 mei wordt hem dan een gevangenisstraf van twee jaar opgelegd. In een hoger beroep wordt dit om onbekende redenen verlaagd naar anderhalf jaar. Hij duikt daarna niet meer in de stukken van de rechtbank op.

Bron: 22 Gerechtshof in 's-Hertogenbosch, 1838 –1930 N.B. stukken van 1838 –1950, inv. nr. 317, rolnr. 2172

*Dit verhaal is geschreven voor het projectcollege [Alledaagse Criminaliteit in Oorlogstijd](#). Een samenwerkingsverband tussen studenten *Geschiedenis en Actualiteit* van de Radboud Universiteit en het BHIC. Dit verhaal is ook als podcast te beluisteren: <https://vrouwenbuitenzicht.fireside.fm/3>*

Het kan verkeren...

Theo Cremers

Het valt niet mee om als eenmansredactie een heel clubblad te vullen. Dat weet ik uit de tijd dat ik als eenmansredactie de Lónse Âld Prinse Krânt verzorgde. Daarom heb ik met Maurice te doen en begrijp ik zijn oproep in eerdere uitgaven voor kopij. Ik hoop dat deze bijdrage zijn leven ietwat verlicht.

Stamboomonderzoek houdt mij al een kwart eeuw van de straat. Waar zal ik beginnen... Bij mijn begin... bij mijn moeder, Maria Martina Martens (1916-2002).

Met tranen van inspanning en geluk bracht zij mij, de nummer één van mijn kwartierstaat, op Onnozele Kinderen 1949 in Overloon ter wereld.

Daar ben ik haar nog steeds dankbaar voor; dát zij mij ter wereld bracht, maar zeker ook dat dit heuglijke feit in Overloon plaatsvond! Zelf zag zij het levenslicht in Vortum-Mullem. In de Mullemsche Heide om precies te zijn.

In de familie van mijn moeder werd verteld dat de familie Martens iets van doen had met boerderij de Spronk in Rijkevoort (tussen Beugen en Rijkevoort), maar wát weten wij, nazaten, niet.

Moeder vertelde dat daarom haar vader, Theodorus Martens (1848-1957) ook wel Spronkse Theij genoemd werd. Een neef van haar had zelfs "De Spronk" op de gevel van zijn woning hier in Overloon gekalkt.

Ik heb nooit de link met de Spronk kunnen leggen. Tot ik

onlangs in contact kwam met Harrie van Mil van Rieckevorts Heem.

Hij wist enige verheldering te brengen en met documenten te staven. Mijn moeders in Gassel geboren overgrootvader, Mathijs Martens (1799-1864), woonde met zijn vrouw Dorothea Bongers (1803-1878) op de Haart in Beugen, huisnummer 154.

Deze Mathijs Martens had een zus, Wilhelmina Martens (1811-1883). Zij was getrouwd met een Martens uit Beugen, ook Mathijs Martens (1817-1885). Dit gezin (Martens-Martens) heeft op de Spronk gewoond van ca 1874 tot hun beider overlijden in respectievelijk 1883 en 1885.

Ze woonden daarvoor in Beugen op de Heide, huisnummer A128. Kinderen van hen hebben nog op de Spronk gewoond tot 1909. Ze hebben dus maar relatief kort op de Spronk gewoond. Bovendien betrof het een zijtak van mijn voorouders.

Waarom dit dan toch binnen mijn familie zo belangwekkend leek te zijn, bevreedt mij nog steeds. Ik hoop daar nog eens achter te komen. Misschien dat verder onderzoek verheldering brengt in dit mysterie. Of zou er ook nog een andere Spronk bestaan hebben. Wie het weet mag het zeggen! Mijn dank zou groot zijn.

Maar goed, verder... het leven duurt toch al veel te kort. Mathijs en Wilhelmina hadden o.a. een zoon, de naar zijn

grootvader vernoemde Thomas Martens, geboren in Beugen en overleden in Overloon (1849-1902).

Thomas was eerst gehuwd met Elisabeth Cornelissen (1854-1892) en later met Alberdina Janssen (1866-1938), weet Harrie mij te vertellen. Die namen van Thomas en Alberdina ben ik eerder tegengekomen...

Nu komt mijn vader in beeld. Mijn vader, Gerardus Antonius Cremers (1914-1980) die Kerstmis 1949 vervroegd de nachtmis verliet, omdat hét elk ogenblik kon gaan gebeuren.

Ik ben echter pas drie dagen later geboren. Hij had dus nog best even de hele nachtmis kunnen uitzitten!

Zijn vader, mijn andere grootvader dus, kocht in 1910 vanuit Oploo, Sambeekse Hoek, een boerderij in Overloon. Na de oorlog, in 1950, werd deze boerderij door mijn oom Christiaan Cremers (1920-2000) door nieuwbouw vervangen; nu Zuivelboerderij De Klef (zie foto).

Van de koopakte, nummer 106 van 21 april 1910, vond ik een tijd geleden in het archief een afschrift.

Daarin staat dat huis, schuur, erf, stal, tuin, bouwland, weiland, hakhout, boomen en heide (alles wordt opgesomd met bijbehorende kadastrale nummers) worden verkocht voor vier duizend gulden. Daar koop je tegenwoordig nog geen bromfiet voor!

Door notaris Grollenberg worden in de akte de volgende comparanten genoemd:

1. **Hendrikus Bekkers** landbouwer te Overloon voor zich en tot bijstand zijner nagenoemde echtgenote

2. **Alberdina Janssen** landbouwster te Overloon, weduwe van Thomas Martens, thans gehuwd met den comparant sub 1 genoemd, door wier zij ten deze wordt bijgestaan, ter eene zijde en
3. **Peter Cremers**, landbouwer te Sambeek Hoek, ter andere zijde

Alberdina is na het overlijden van haar man Thomas op de boerderij blijven wonen tot de verkoop in 1910.

Dus de familie van mijn vader kocht een boerderij van de familie van mijn moeder zonder op dat moment iets van elkaar te zijn.

Door mijn ouders komen beide families bij elkaar. Zoiets fascineert mij hevig. Mede daarom is stamboomonderzoek voor mij zo'n mooie bezigheid en ga ik daar liefst nog een kwart eeuw mee door..., maar God beslist!

Overloon, maart 2024

Theo Cremers (1949 - ????)

[Zuivelhoeve 'De Klef'](#)

Amerika, America

Willem Keeris

*een serie artikelen over
emigranten naar de
Verenigde Staten van Amerika*

Deel XXXI, van de Hei (deel 2b)

De vorige keer heb ik laten zien hoe en wanneer de eerste leden van de Van de Hei familie naar Noord Amerika emigreerden. Dat waren allemaal leden van de tak van Henricus van de Hei, die tussen 1848 en 1853 het avontuur tegemoet gingen.

Uit deel 1 weten we dat Henricus nog een jongere broer had, Cornelis van de Hei, die in 1827 getrouwd was met een buurmeisje, Gertruda Bongers. Gertruda was in 1827 al wees en Cornelis trouwde in bij zijn vrouw. Uit hun huwelijk zijn zes kinderen geboren: Johanna (1828), Peter (1829), Wilhelmina (1832), Antonius (1834), Hendrikus (1835) en Martinus (1837). Wilhelmina is nooit van plan geweest om te emigreren, maar alle andere kinderen deden dat wel.

In 1857 trouwden de twee dochters. Johanna trouwde met de Udense Martinus van den Heuvel en verhuisde naar Uden en Wilhelmina trouwde met Arnoldus van Lijssel, ook uit Uden, maar ging met hem op de Graspeel in Zeeland wonen.

In 1863 overleed vader Cornelis van de Hei en ruim anderhalf jaar later vertrok als eerste het jongste kind uit het gezin, Martinus van de Hei, naar Noord Amerika. Martinus had

intussen 'kennis' aan Cornelia Hermens¹⁾, die ook op het Oventje geboren en getogen was en samen besloten ze om de grote stap te wagen. Waarom ze niet in Zeeland, maar pas in Amerika getrouwd zijn, is niet helemaal duidelijk. Maar in juli 1865 vertrokken ze samen vanaf het Oventje. Martinus werd op 15 juli uitgeschreven uit het bevolkingsregister, zes weken voor zijn 28ste verjaardag, en Cornelia een week later, op 22 juli 1865, ruim 24 jaar oud. Op de landverhuizerslijst in het Nationaal Archief, worden ze echter samen vermeld. Het is (nog) niet bekend met welk schip ze de reis maakten, maar toen Martinus in 1872 de eerste stap zette om Amerikaans staatsburger te worden, verklaarde hij dat ze in augustus 1865 in New York aangekomen waren.

In mei 1866 vertrokken de volgende leden van het gezin, nu met z'n drieën tegelijk: Peter, 36 jaar oud, Hendrikus, 30 jaar oud en hun moeder, Gertruda Bongers, de weduwe van Cornelis van de Hei. Zij was op dat moment, op twee maanden na, 72 jaar oud. Ze reisden naar Antwerpen, waar ze gezamenlijk aan boord gingen van de Bremer Bark 'Agnes', die op 13 mei 1866 vertrok, onder leiding van kapitein Semeke, met bestemming New York. Nog dezelfde dag was er plotseling een uitbraak van cholera en waren er al twee zieken aan boord, die naar het plaatselijk gasthuis gebracht werden waar ze overleden. De 'Agnes' werd daarna in quarantaine gelegd aan de kade van

¹⁾ Drie broers van Cornelia waren al eerder geëmigreerd.

Doel (circa 20 kilometer stroomafwaarts op de Schelde). Op dinsdag waren er drie doden en zeven zieken. De zieken werden meteen gescheiden van de rest en tijdelijk op een vlot geplaatst waarna het schip uitgerookt werd. De gezonde landverhuizers werden daarna ondergebracht in het fort 'Liefkenshoek', gelegen langs de rivier de Schelde, tegenover Doel, dat ter beschikking was gesteld door de minister van binnenlandse zaken. Op 17 mei waren er in totaal twaalf doden, waaronder vijf kinderen, en er waren toen 19 zieken. Een plaatselijke krant, 'Het Handelsblad van Antwerpen', deed een oproep om geld in te zamelen voor de arme landverhuizers onder welke een "ijselijke verwoesting" was aangericht, en wier toestand als "rampzalig" werd omschreven en hun lot als "verschrikkelijk", mede omdat er weduwen en wezen achterbleven, ver van hun vaderland en vrienden. Nog geruime tijd nadat het schip vertrokken was, kwam er geld binnen voor de achtergeblevenen. De krant meldde een bedrag van 181,-- Belgische franken.

Helaas bevond zich onder de overledenen, de 26-jarige Peter van de Hei, die kort daarvoor met zijn moeder en broer vanuit het Oventje vertrokken was. Een afschrift van de overlijdensakte is later naar Zeeland gestuurd en op 4 september 1866 ingeschreven in de akten van de burgerlijke stand. Daarin staat dat 'Pierre van der Hey' tussen 14 en 30 mei 1866 was overleden aan boord van de 'Agnes', gelegen voor de kade van Doel.

Het moet voor zijn moeder en zijn broer Hendrikus een geweldige klap geweest zijn om op die manier en onder die omstandigheden, zo ver van huis, hun zoon en broer te verliezen. Zeker voor Gertruda moet het verlies verschrikkelijk

zijn geweest; en in plaats van de reis voort te zetten keerde ze terug naar Zeeland en ging wonen bij haar getrouwde dochter Wilhelmina op de Graspeel. Daar overleed ze op 1 januari van het volgende jaar, ruim zeven maanden na haar hachelijke avontuur en intussen 72 jaar oud.

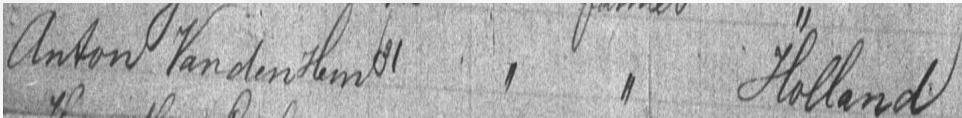
In tegenstelling tot zijn moeder, besloot Hendrikus wel om zijn reis voort te zetten. Als herinnering lieten ze voor het afscheid nog een foto van hun beiden maken (zie afbeelding). Daarna ging hij, nadat het schip ontsmet was, opnieuw aan boord van de 'Agnes', die nu op 30 mei vertrok uit Vlissingen, en na 48 dagen, op 16 juli 1866 aankwam in de haven van New York. Tijdens de reis was nog één passagier overleden; een vierjarig meisje.

Ondanks de tragedie die zich in Antwerpen had afgespeeld, vertrok Antonius van de Hei, 32 jaar oud, ongeveer een maand na zijn broers en moeder toch naar Amerika. Verondersteld mag worden dat hij toen al op de hoogte was van wat er gebeurd was en was zijn moeder mogelijk al terug in Zeeland. Maar net als zijn broer Hendrikus, liet ook hij zich niet afschrikken door de gebeurtenissen. Antonius werd niet uitgeschreven uit het bevolkingsregister zodat we niet precies weten wanneer hij vertrok. Wel weten we dat hij, met 15

andere opvarenden, de overtocht maakte aan boord van de 'Marcia Greenleaf' (zie afbeelding), die ook vertrok uit Antwerpen en op 16 augustus 1866 aankwam in New York, precies een maand nadat zijn broer daar gearriveerd was aan boord van de 'Agnes'. Op de passagierslijst wordt hij vermeld als "Anton Van den Hem, 31 jaar, from Holland".

Intussen woonde dochter Johanna met haar echtgenoot, de weduwnaar Martinus van den Heuvel, in Uden. Martinus had uit zijn eerste huwelijk een zoon, Hendricus van den Heuvel. Met zijn tweede vrouw, Johanna van de Hei kreeg hij nog zes kinderen waarvan er twee op jonge leeftijd overleden. Martinus zelf overleed in 1872.

In 1881 besloot Johanna haar drie broers te volgen. Ze vertrok met haar kinderen op 8 maart 1881 uit Uden, en reisden via Antwerpen, waar ze aan boord gingen van het stoomschip 'Belgenland' (van de Red Star Line), dat met 1000 passagiers op weg ging naar New York, waar het op 1 april 1881 aankwam.

Aan boord waren dus Johanna van de Hei, 53 jaar oud en haar in Uden geboren kinderen: Johannes van den Heuvel, 18 jaar oud, Gertruda, bijna 14 jaar oud en Adrianus, bijna 12 jaar. Ook Theodorus, de oudste zoon, 23 jaar oud, was mogelijk ook aan boord, maar de passagierslijst is daar niet helemaal duidelijk over.

Hendricus van den Heuvel, de bijna 28-jarige stiefzoon van Johanna van de Hei, is waarschijnlijk ook een van de passagiers, ofschoon hij pas in 1886 uitgeschreven werd uit het bevolkingsregister; Hendricus komt echter weer terug, trouwt in 1901 met Adriana van der Heijden en overlijdt in 1932 in Uden.

Rest mij om nog iets te vertellen over Wilhelmina van de Hei, die getrouwd was met Arnoldus van Lijssel en met haar man op de Graspeel in Zeeland woonde. Toen haar moeder, Gertruda Bongers terugkwam uit Antwerpen, ging ze bij haar dochter Wilhelmina wonen, waar ze ruim een half jaar later overleed.

Wilhelmina kreeg met haar man negen kinderen, waarvan er zeven de volwassen leeftijd bereikten. Twee van hen emigreerden naar Noord-Amerika. Na het overlijden van Arnoldus, hertrouwde Wilhelmina met Antonius Brands.

Op 17 maart 1881 vertrok uit Zeeland het oudste kind, Adrianus van Lijssel, bijna 24 jaar oud. Hij was getrouwd met Anna Maria van Duren, die slechts drie dagen jonger was dan hij. Met hen ging ook hun zoontje Arnoldus, bijna drie maanden oud, die vier maanden na het huwelijk geboren was. Het jonge gezin maakte de overtocht aan boord van de 'Belgenland', die vertrok uit Antwerpen en op 1 april 1881 aankwam in de haven van New York. Het blijkt hetzelfde schip te zijn als waarmee hun tante,

Johanna van de Hei met haar kinderen, naar Amerika reisde. Het andere kind uit het gezin van Wilhelmina van de Hei dat emigreerde was Johanna van Lijssel, het op één na jongste kind. Het is voorlopig nog niet bekend wanneer ze precies vertrok en met welk schip ze reisde. Waarschijnlijk is ze rond 1894 vertrokken, toen ze zo'n 24 jaar oud was.

Uit bovenstaand verhaal blijkt dat 12 leden van de tak van Cornelis van de Hei naar Noord Amerika gingen. Daarmee komt het totaal aantal 'Van de Hei's' op veertig (40).

Viabundus

Gemerts Heem 2023/2

Het is nu de normaalste zaak van de wereld: voordat je de deur uitgaat even op Google Maps kijken hoe je moet komen van de plek waar je bent naar de plek waar je moet zijn. Hoe zou dat in de middeleeuwen zijn gegaan?

De mensen van toen zouden veel gehad hebben aan de middeleeuwse routeplanner van het onderzoeksproject Viabundus (op internet te vinden via [deze link](#)).

Voor het gebied tussen Brugge, Kopenhagen en Mouskou zijn de belangrijkste routes in kaart gebracht. Je kunt je virtuele tijdreis zelf bepalen door start- en eindlocatie en je vervoermiddel in te voeren.

Het project Viabundus is een breed project dat wordt uitgevoerd door de universiteit van Göttingen.

Voor Noord-Brabant worden gegevens aangeleverd door Erfgoed Brabant in samenwerking met verschillende studenten, heemkundekringen, musea, docenten, academici en vrijwilligers.

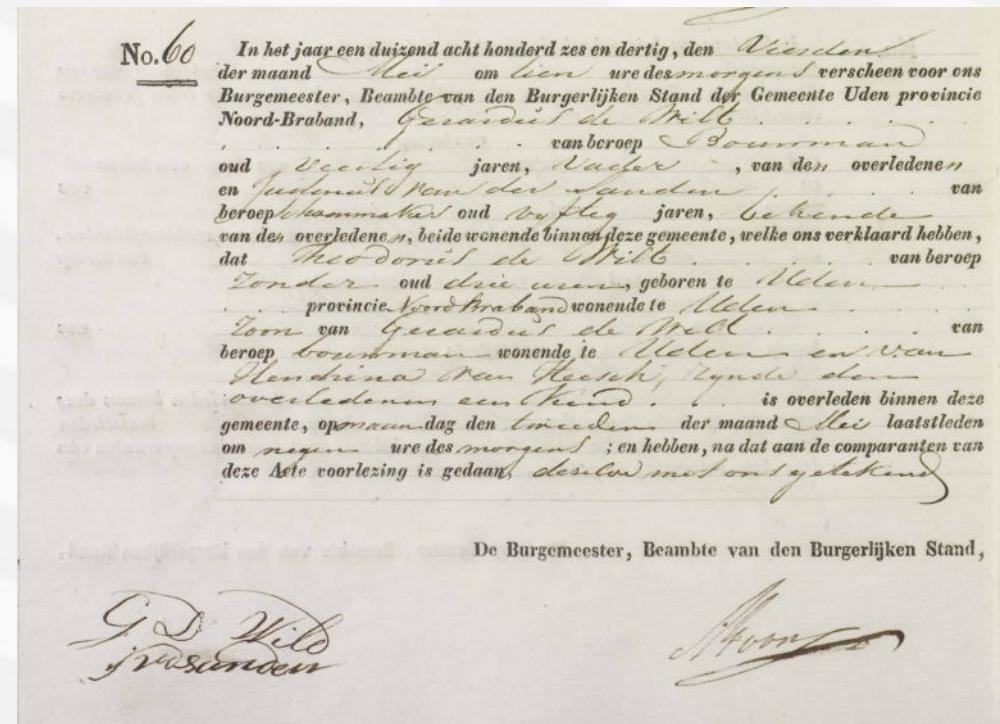
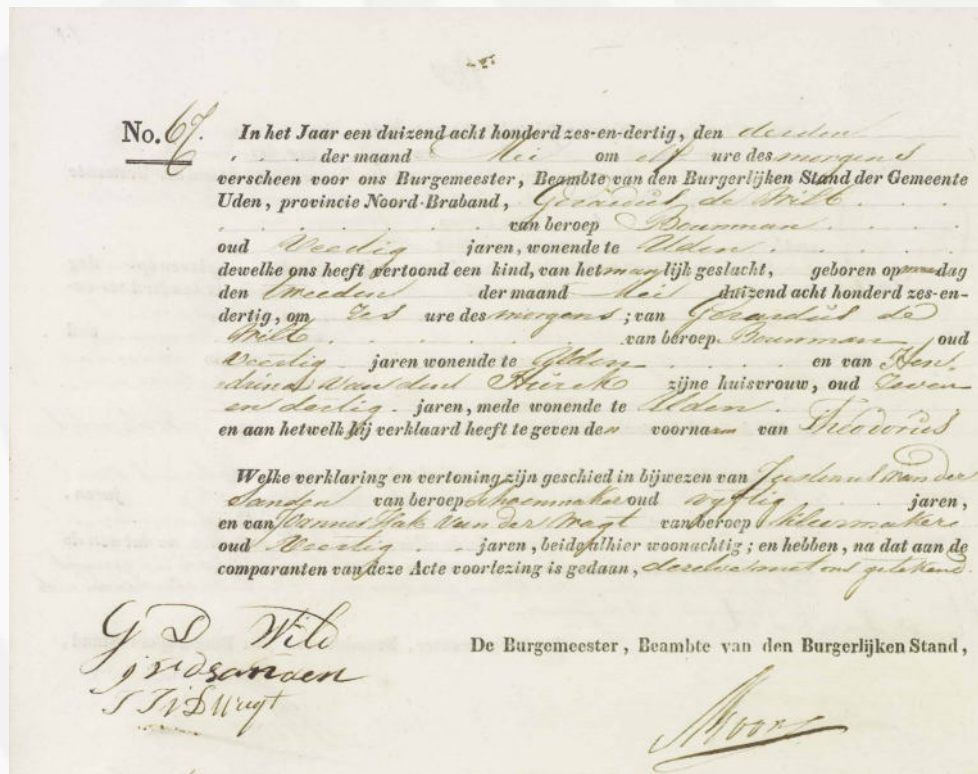
*Alle delen in de serie 'Amerika, America' staan online op de website van de afdeling. Op dit moment zijn 30 artikelen te lezen. **Klik op de afbeelding** voor een directe toegang naar deze bijzondere artikelenreeks.*

Een bijzondere verschrijving rond geboorte en overlijden

Luciën Bressers

Het zal je maar gebeuren: Je wordt op 2 mei 1836 om 6 uur in de morgen geboren als Theodorus, de zoon van Gerardus de Wilt en Hendrina van den Hurck. Je kersverse vader meldt dit op 3 mei om 11 in de morgen bij de gemeente.

Maar het wordt nog spannender. Bij de geboorteaangifte wordt Hendrina van den Hurck als moeder vermeld. Wat schetst de verbazing als vadertje lief één dag later doodleuk zegt Hendrina van Heesch de moeder is.

Aannemelijk is dat burgemeester A. Boons die beide aangiften inschreef nog niet helemaal wakker is geweest.

De volgende morgen, 4 mei tien uur, komt hij met een minder leuk bericht naar het raadhuis. Het kind is slechts drie uur oud geworden en dus al overleden 2 mei 9 uur in de morgen. Dus op de dag vóór de aangifte van de geboorte!

Het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging

Maurice Roefs

Het is inmiddels bijna tachtig jaar geleden dat de Tweede Wereldoorlog werd beëindigd. De interesse in de oorlog blijft onverminderd groot en lijkt alleen maar groeiende. Eén van de meest geraadpleegde en het grootste archief over de Tweede Wereldoorlog in Nederland is het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR). In dit archief bevinden zich dossiers van personen die verdacht werden van collaboratie met de Duitsers.

Wettelijk kader

Kort na de inval van de Duitsers in mei 1940 vluchtte de Nederlandse regering naar Engeland. In Londen ontvingen zij informatie over de situatie in Nederland. Als snel werd duidelijk dat duizenden Nederlanders verdacht werden van collaboratie met de Duitsers. De regering was bang dat mensen na de oorlog zelf voor rechter zouden gaan spelen. Ze waren bang voor een zogenaamde bijltjesdag.

De regering wilde dit voorkomen, maar het wetboek van strafrecht bood onvoldoende mogelijkheden mensen na de oorlog te berechten. Daarnaast was het strafrechtstelsel niet ingericht op enorme aantallen verdachten. Gedurende 1943 en 1944 werden daarom verschillende besluiten genomen, zoals het Besluit Buitengewoon Strafrecht, Besluit op de Bijzondere Gerechtshoven, Besluit Buitengewone Rechtspleging en Tribunaalbesluit. Deze besluiten vormden de basis voor de bijzondere rechtspleging.

Opsporing

Een gevolg van de besluiten was de oprichting van nieuwe instellingen, zoals speciale opsporingsdiensten als de Politieke Opsporingsdiensten (POD), die later Politieke Recherche-afdelingen (PRA) zouden gaan heten. Deze politie-eenheden verzamelden bewijsmateriaal zoals getuigenverklaringen, brieven, foto's en lidmaatschapsbewijzen van nationaal-socialistische instellingen. Hoeveel er van dit soort eenheden waren is niet precies bekend. Schattingen lopen uiteen van 150 tot 250.

Eén dossier per persoon?!

Al deze instellingen vormden dossiers. De term dossier is overigens wellicht misleidend. Het kan gaan om een dik pak documenten, maar ook om slechts enkele blaadjes.

Een PRA begon een dossier en verzamelde bewijs. Maar, et op, één persoon kon wel door meerdere PRA's onderzocht zijn en ook nog een voor meerdere misdrijven vervolgd worden.

Wanneer er onvoldoende bewijs was om iemand te vervolgen bleef het dossier bij de PRA. Als er wel voldoende bewijs was werd het dossier doorgestuurd naar de speciale officier van justitie: de Procureur-Fiscaal (PF).

Deze kon drie dingen doen. Allereerst kon hij de zaak zelf afdoen. Een verdachte werd dan bijvoorbeeld in vrijheid gesteld onder bepaalde voorwaarden. In zulke gevallen bleef het dossier bij de PF.

Er kon ook voor gekozen worden om het dossier door te sturen naar een tribunaal of naar een van de vijf bijzondere gerechtshoven. Wanneer iemand veroordeeld werd bleef het dossier daar.

Indien dit niet het geval was werd het dossier teruggestuurd naar de PF. Na een vonnis van een bijzonder gerechtshof kon men nog in cassatie gaan. Afhankelijk van de uitspraak bleef het dossier daarna bij de bijzondere raad van cassatie of werd het teruggestuurd naar het bijzonder gerechtshof.

Uiteindelijk was het idee dat er één dossier per persoon over zou blijven. Niets blijkt echter minder waar. Aan het eind van de jaren veertig lagen er honderdduizenden dossiers door Nederland verspreid bij verschillende instellingen. De regering was bang dat er misbruik van de dossiers gemaakt zou worden. De informatie in de dossiers was (en is) enorm gevoelig. Er werd daarom besloten de dossiers te centraliseren in Den Haag: Het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging was geboren.

Het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging

Kilometers aan dossiers, registers, lijsten, rapporten en kaartsystemen werden in een gebouw geplaatst. De kaartsystemen gaven toegang tot de persoonsdossiers. Het probleem was echter dat elke instelling zijn eigen kaartstelsel had gemaakt. Dit betekende dat voor de volledigheid minstens 150 kaartsystemen doorgespit moesten worden wanneer een specifiek persoon opgezocht moest worden. Er werd daarom al snel besloten de kaartsystemen samen te voegen tot één centraal kaartstelsel.

Verbeteren van de toegankelijkheid

De samenvoeging van de kaartsystemen scheelde al enorm veel tijd, maar nog steeds was het opzoeken van de dossiers een tijdrovende taak. In de decennia die volgden werden daarom tientallen plannen gemaakt om de toegang tot het archief te verbeteren.

Een aantal plannen werd ook uitgevoerd, althans, er werd een start gemaakt door het opzetten van nieuwe databases, de invoering van inventarisnummers etc. Al met al een kostbare zaak, het centrale kaartstelsel zou voorlopig de manier blijven om dossiers te vinden.

Nationaal Archief

In 2000 werd het CABR overgedragen aan het Nationaal Archief.

Het archief kreeg daarmee grotere bekendheid en het aantal aanvragen om inzage steeg daardoor ook. Het opzoeken van de dossiers kostte aan het begin enorm veel tijd. Dit kwam vooral door het centrale kaartstelsel, dat niet alfabetisch maar fonetisch (op klank) geordend is, denk aan Kleijn, Klijn, Klein of Kleyn.

Een duidelijke verbetering vond plaats in 2010 met digitalisering en data-entry (de persoonsgegevens op de kaarten werden ingevoerd in een database).

Er is nog geen sprake van een ideale situatie want het kaartstelsel is op dat moment alleen nog steeds een ingang op naam van de verdachte. Getuigen of slachtoffers kunnen hier bijvoorbeeld niet in teruggevonden worden.

Project Oorlog voor de rechter

Inmiddels hebben vier organisaties de handen ineen geslagen in het project 'Oorlog voor de rechter'. Dat zijn het Nationaal Archief, Netwerk Oorlogsbronnen, het Huygens Instituut en NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies.

De archiefstukken uit het CABR worden gedigitaliseerd met naar verwachting een gemiddelde productie van 152.000 scans per week.

Vanaf 2025 is het CABR openbaar voor publiek en zullen de eerste dossiers te vinden zijn. Er wordt daarbij rekening gehouden met de AVG-privacyregels, wat maakt dat misschien nog niet alle documenten online beschikbaar kunnen worden gesteld.

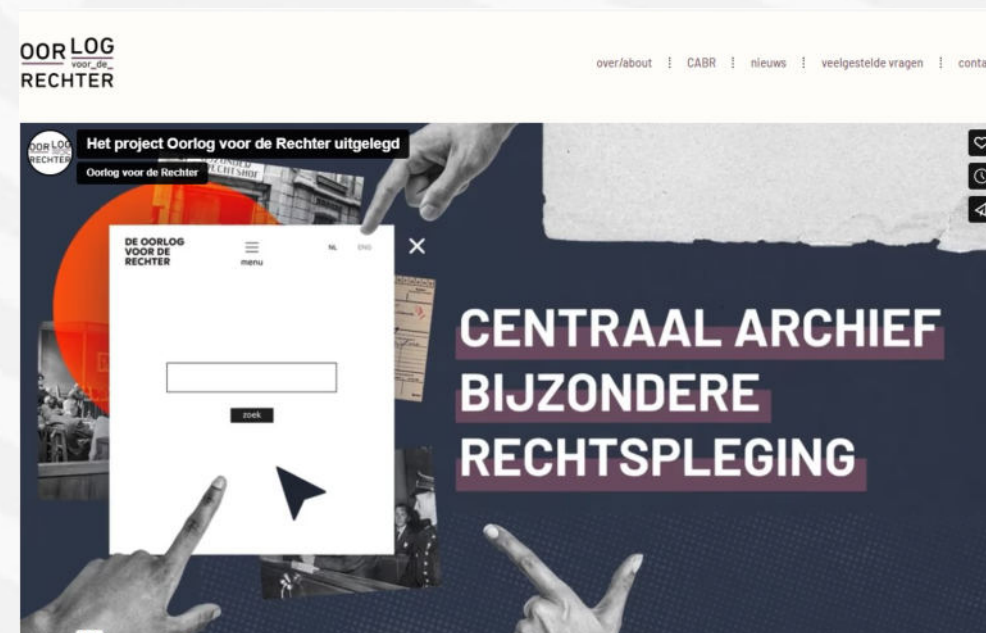
Om die reden is er ook een ethisch beraad en gaan betrokken partijen in gesprek met belangenorganisaties over de omgang met persoonsgegevens.

Kunstmatige intelligentie

Behalve het leesbaar maken van de stukken, zijn ze straks ook doorzoekbaar dankzij de toepassing van kunstmatige intelligentie. Waar eerst dus alleen maar een ingang op verdachten van collaboratie was, kan in de toekomst ook gezocht worden op namen van slachtoffers, politieagenten, rechters, getuigen en veel meer.

De mogelijkheid om straks dwars door het CABR te zoeken zal nieuwe inzichten geven over gebeurtenissen in de Tweede Wereldoorlog, in al zijn diversiteit en vanuit verschillende perspectieven.

Meer informatie? Klik op de afbeelding

Verantwoording - dit artikel een bewerking, samenvatting en samenvoeging van de navolgende online artikelen:

- [Het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging: een korte geschiedenis](#) (juni 2018), geschreven door Anne Gorter van het Nationaal Archief
- [Grootste oorlogsarchief van Nederland online doorzoekbaar vanaf 2025](#) (februari 2023), Huygens Instituut

Pro-Gen, ondersteunend ook bij historisch onderzoek

Harrie van Grinsven

Hoe een genealogisch programma uitkomst kan bieden bij heemkundig onderzoek

Al zeker 30 jaar gebruik ik Pro-Gen om de door mij gevonden genealogische gegevens vast te leggen. Pro-Gen mag wellicht wat verouderd ogen, het tegendeel is waar. Het programma wordt goed onderhouden en voor een snelle in- en uitvoer van data op maat is het uitermate geschikt.

Nu worden veel archiefstukken gedigitaliseerd. Op elk moment kan je nu onderzoek doen. Je bent niet langer meer afhankelijk van de openingstijden van het archief. Het scheelt je reistijd en kosten.

Met de computer zoek en vind je sneller. Staat er niet een scan gereed dan kan je die aanvragen en komt die na enkele dagen alsnog in je elektronische brievenbus terecht. Ondanks alle goede bedoelingen en grote service mis ik ook wel zaken.

Een ontmoetingsmoment met andere genealogen zit er nu niet snel meer in. Nog eens kunnen grasduinen door de bibliotheekkasten van wat eerder gepubliceerd is, wie weet is er een aansluiting met mijn gegevens, en kennis kunnen nemen van de zuil met daarop aangeplakte informatie en publicaties... het is niet meer direct beschikbaar.

Nistelrode stond vroeger bekend als een arm dorp. Keuterboeren verdienden in hun schamel onderkomen wat bij met het weven van linnen, vandaar ook de naam 'Nisseroise wevers'.

Bij het BHIC heb ik gevraagd of ook de beroepen uit de gegevens van de Burgerlijke Stand, DTB-boeken en Bevolkingsregisters zijn vastgelegd in hun database.

Het zou immers kunnen dat de onderzoeker nu een sjabloon wordt aangereikt, niet zichtbaar zijn maar dat die gegevens uit eerdergenoemde stukken bij het BHIC wel degelijk digitaal beschikbaar zijn.

Helaas, men kon mij niet helpen. Wel werd ik terloops nog op patentregisters gewezen. Maar een heldere ingeving bracht uitkomst.

In de beginjaren van heemkundekring Nistelvorst werd in goed overleg met het streekarchief Maasland een pakket microfiches van onze gemeente gedupliceerd en door ons aangekocht. De plaatselijke Rabobank stelde een leesapparaat beschikbaar. Heemleden konden toen genealogisch onderzoek doen op dagen en een tijd die hen schikte en buiten de openingsuren van het Rijksarchief.

Een zeer ijverig lid heeft toen alle gegevens vanaf microfiche in Pro-Gen geklopt. Een monnikenwerk. Vergeet niet: dankzij de vele handen van vrijwilligers kunnen amateur-genealogen nu hun hobby beoefenen.

Pro-Gen heeft onder meer een selectiefunctie en goede uitvoermogelijkheden. Een aantal zijn voorgeprogrammeerd. Je kan in feite het programma helemaal naar je hand zetten ook. Er is daarvoor een helpfile aanwezig en ook is er eens een

```

NAUS Wilhelmus [9250]
  Blaauwverwer verwer
  * + 22-03-1859 Nistelrode (NB)
  = 19-04-1793 Veghel (NB)
    (zoon van NAUS Joachim [15871] en van den BERK Wilhelmina [15872])
x 30-04-1825 s'Hertogenbosch
van der KRIEKEN Dijnphina [9251]
  * + 17-05-1847 Nistelrode (NB)
  = 29-09-1800 Son (NB)
    (dochter van van der KRIEKEN Machiel [10969] en DEKKERS Johanna Maria [10970])
Uit dit huwelijk:
1. Jozephus [9252]
  Blauwverwer
  * 24-02-1826 Nistelrode (NB) + 31-01-1879 Nistelrode (NB)
2. Maria Anna [9407]
  * 27-06-1828 Nistelrode (NB) + 04-12-1886 Nistelrode (NB)
3. Hendrika [9763]
  * 18-05-1831 Nistelrode (NB) + 26-04-1882 Nistelrode (NB)
4. Wilhelmus [9959]
  * 14-01-1833 Nistelrode (NB) + 18-08-1834 Nistelrode (NB)
5. Catharina [10191]
  Dienstmeid landbouwster
  * 06-02-1835 Nistelrode (NB) + 03-01-1906 Nistelrode (NB)
x 18-07-1867 Nistelrode (NB) met LINDERS Antonius [9546]
  (zoon van CLAASSEN Johannes Antonij Leonardi [7238] en van ter HATERT
  Antonia [7239])
6. Wilhelmus Wilhelmi [15024]
  Landbouwer blauwverwer
  * 31-07-1842 Nistelrode (NB) + 10-02-1903 Nistelrode (NB)
x 08-08-1889 Nistelrode (NB) met LAMMERS Mechelina Theodori [17194]
  (dochter van LAMERS Johannes Theodorus [23191] en OUWENS Ardiena [23192])

```

een handboek verschenen.

Pro-Gen kent verder een gebruikersgroep; de jaarcontributie zal voor velen geen drempel zijn.

Ik heb selecties gemaakt op (linnen)wever, spinster en verwer en die bestanden uitgevoerd naar schijf voor verdere bewerking.

Zo kan Pro-Gen dus uitkomst bieden in heemkundig onderzoek over pakweg de jaren 1750 – 1900 van onze (voormalige) gemeente.

Pro-Gen, bijeenkomst regio zuid (Wijchen)

De Pro-Gen gebruiksgroep organiseert met enige regelmaat gebruikersbijeenkomsten.

Op zaterdag 25 mei 2024 wordt een dergelijke bijeenkomst gehouden waarbij vragen over de toepassing van Pro-Gen voorgelegd kunnen worden. Er zijn hiervoor helpdesk-medewerkers aanwezig.

Wim Brinkhaus en Ben Bal zullen een aantal interessante onderwerpen behandelen, o.a. uitvoeren in Pro-Gen.

Datum: zaterdag 25 mei 2024

Plaats: Zaal Verploegen, Woeziksestraat 100, 6604 CM Wijchen

Zaal open: vanaf 10.30 uur, aanvang presentatie 11.30 uur

Meer informatie?

Neem contact op met Geert Barten: 06-57341563.

Online lezing over Pro-Gen

Op de site van Pro-Gen staat een [uitgebreide lezing/presentatie](#) over het programma Pro-Gen dat al bestaat sinds 1989. De lezing wordt gehouden door Johan Mulderij, een van de twee personen die het programma heeft ontwikkeld. In de lezing wordt uitgebreid ingegaan wat het programma aan de genealoog te bieden heeft.

Het portret van ...

In het afdelingsblad wordt de mogelijkheid gegeven om oude portretfoto's te plaatsen in het onderdeel 'Het portret van ...'.

De publicatieruimte voor foto en tekst samen is maximaal één pagina.

Voorwaarden voor opname zijn: de foto is tenminste 100 jaar oud de geportretteerde(n) is/zijn vóór 1875 geboren en de genealogische gegevens zijn compleet en bevatten de volledige naam van de geportretteerde(n), eventueel beroep, namen van de ouders, plaats en datum van geboorte, eventueel huwelijk(en) en overlijden en verdere gegevens van de partner(s) en eventueel de kinderen.

Kwartierstaat

Indien u een kwartierstaat wilt laten plaatsen, kunt u daarvoor contact opnemen met de redactie.

De kwartierstaat dient aan een aantal voorwaarden te voldoen: de kwartieren dienen grotendeels personen te bevatten uit het gebied van de afdeling.

In het geval de kwartieren informatie over levende personen bevatten, dient - in verband met de bescherming van de privacy - toestemming van betrokken personen voor publicatie aangetoond te kunnen worden.

De redactie neemt daarvoor geen verantwoordelijkheid.

NGV-lidmaatschap

Informatie over het NGV-lidmaatschap (zoals de actuele tarieven en bijzondere acties) is te vinden op de website

<https://www.ngv.nl/hoofd/lid-woorden/>

Het doorgeven van wijzigingen (NAW-gegevens, e-mailadres etc.) vindt plaats door contact op te nemen met de landelijke ledenadministratie

ledenadministratie@ngv.nl

Naast het lidmaatschap van de afdeling Land van Cuijk en Ravenstein kunt u zich tevens aanmelden voor een lidmaatschap van een andere afdeling. Hier betaalt u extra contributie voor. Voor meer informatie wordt verwezen naar de [website van de NGV](#).

Het volgende afdelingsblad verschijnt augustus 2024.

Kopij is van harte welkom via redactie-lvc@ngv.nl

Inzenden vóór 1 augustus 2024.

ISSN 2950-2209

Verschijnt drie maal per jaar:
april, augustus en december

